Stærðfræði og reiknifræði - Skilaverkefni 10

Þetta er fyrsta skilaverkefnið með nýju sniði, tímadæmar falla niður og þarmeð tímadæmi en í staðin verða skilaverkefnin tvískipt: undirbúningsdæmi (merkt U10-a,b,c...) og skiladæmi (merkt S10-A,B,C). Lausnir verða birtar á undirbúningsdæmunum á venjulegum tíma, á fimmtudögum.

Eindregið er mælt með að þið vinnið verkefnið með því að leysa undirbúningsdæmin fyrst, áður en þið kíkið á lausnir þeirra og haldið áfram með skiladæmin. Athugið að í sumum reitum eru ein eða tvær fyrstu skipanirnar komnar til að hjálpa ykkur af stað.

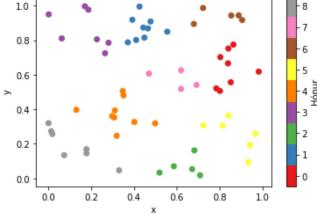
Ef þið viljið vinna saman gætuð þið prófað whereby.com (http://whereby.com).

```
In [1]: #BYRJA -- Keyriô til aö frumstilla
    import numpy as np, numpy.random as npr
    import scipy.stats as stat, statsmodels.api as sm, numpy.linalg as la
    import matplotlib.pyplot as plt, matplotlib as mpl, struct, gzip
    import matplotlib.colors as clrs
    from scipy.cluster.vq import kmeans, whiten, vq
    from urllib.request import urlopen
    %matplotlib inline
    from_list = clrs.LinearSegmentedColormap.from_list
    def qcmap(n): return from_list("",plt.get_cmap('Set1')(range(0,n)),n)
    plt.rc('axes', axisbelow=True);
    # disp(x,y...) skrifar x,y... með 3 aukastöfum
    def disp(*args): print(*(f'{a:.3f}' if isinstance(a,float) else a for a in args))
    np.set_printoptions(precision=3, floatmode='fixed', suppress=True, linewidth=150)
    mpl.rc('image',cmap='binary')
```

A. Flokkun með k-means

Um colorbar. Aftast í grein 5.1.6 (https://cs.hi.is/strei/kafli05.html#k-means-reikniriti) er sýnt hvernig hægt er að flokka slembipunkta með k-means og sýna hópana með aðgreinanlegum litum með plt.scatter. Byrjunarreiturinn að ofan skilgreinir fallið qcmap sem er notað í greininni. Í dæmum S4-2 og S6-C kynntumst við skipuninni plt.colorbar sem bætir merktri litastiku hægra megin við graf. Hér er lausn á Æfingu b í grein 5.1.6 þar sem búið er að bæta við slíkri stiku (keyrið hana):

```
In [2]: # k-means og scatter meő colorbar
X = npr.rand(60,2)
(x,y) = X.T
k = 9
(cb,d) = kmeans(X,k)
(code,dvec) = vq(X,cb)
plt.scatter(x, y, c=code, cmap=qcmap(k))
plt.xlabel('x'), plt.ylabel('y')
plt.colorbar(ticks=range(k), label='Hópur')
plt.clim(-0.5,k-0.5)
```

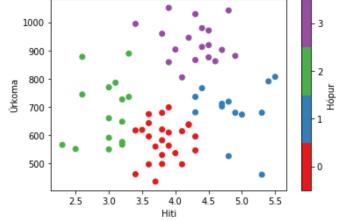

U10-a. Flokkun veðurgagna með k-means

1. Lesið skrána http://cs.hi.is/strei/hiti-urkoma.txt (http://cs.hi.is/strei/hiti-urkoma.txt) inn í þrjá vigra: ár, hiti, úrkoma (notið urlopen og np.loadtxt). Búið til n x 2 fylki úr hita og úrkomu (munið eftir np.c_[]), staðlið það með whiten og flokkið í fjóra hópa með kmeans og vq eins og í reitnum að ofan. Teiknið og bætið við colorbar.

```
In [15]: # ual
    f = urlopen('http://cs.hi.is/strei/hiti-urkoma.txt')
    (ar, hiti, urkoma) = np.loadtxt(f).T
    X = np.c_[hiti,urkoma]
    X = whiten(X)

k = 4
    [cb,d] = kmeans(X,k)
    [code,dvec] = vq(X,cb)
    plt.scatter(hiti, úrkoma, c=code, cmap=qcmap(k))
    plt.xlabel('Hiti'), plt.ylabel('Úrkoma')
    plt.colorbar(ticks=range(k), label='Hópur')
    plt.clim(-0.5,k-0.5)
```


S10-A. Flokkun Wikipediugreina

Í þessu verkefni á að flokka Wikipediugreinar með *k-means*. Unnið er með sömu gögn og í S7-C. Hér er fyrst reitur með falli sem nær í skrána ef þarf, les hana inn, og skilar 1000 staka vigri orð með orðunum, 300-staka vigri grein með titlum greinanna og 300 \$\times\$ 1000 fylki X með orðtíðni.

```
In [26]: from os.path import exists
def lesawiki():
    skrá = 'wikitidni.npz'
    if not exists(skrá):
        print('næ í skrá...')
        fin = urlopen('https://cs.hi.is/strei/' + skrá)
        fout = open(skrá,'wb')
        fout.write(fin.read());
    data = np.load(skrá)
    data.allow_pickle = True
    orð = data["dictionary"]
    grein = data["article_titles"]
    X = data["article_histograms"]
    return orð,grein,X
```

1. Lesið gögnin og flokkið þau í \$k = 2, 3,...,10\$ hópa. Finnið gildi markfallsins fyrir hvern hópafjölda og teiknið graf af niðurstöðunni (merkið ása o.s.frv.). Við mundum búast við að fá umtalsvert lægra gildi fyrir \$k \geq 5\$ því vitum að greinarnar fjalla um 5 mismunandi efnisflokka. Rætist sú spá?

1. Finnið hóp hverrar greinar með vg þegar \$k = 5\$. Skrifið út töflu með hópnúmeri, fjarlægð frá miðpunkti, og efnisflokki fyrir 15. hverja grein. Taflan á að byrja svona (þið gætuð samt fengið önnur hópnúmer):

```
HÓPUR FJARL.MIÐP. EFNISFLOKKUR

3 0.88 A Bar at the Folies-Bergère

0 0.87 Atmosphere of Earth
```

Efnisflokkarnir eru: listir, fjarskipti, veðurfræði, pokemon, SP-stofnanir. Hvert er hópnúmer hvers efnisflokks.

1. Ákvarðið og skrifið töflu yfir hópnúmer, fjölda greina í hópi og efnisflokk þegar \$k = 5\$. Hafið fyrirsagnir yfir dálkum töflunnar.

```
In [ ]: #A3
efnisflokkar = ["Veðurfræði",...
```

1. Finnið meðalfjarlægð greina hvers hóps frá miðpunkti hópsins (fyrir hóp nr. 0 a að koma út 0.939).

```
In [ ]: #A4
```

B. MNIST gagnasafnið

MNIST (M = Modified og NIST = National Institute of Standards and Technology), er safn af myndum af alls 70000 handskrifuðum tölustöfum, sem skiptast í 60000 þjálfunarmyndir (training images) og 10000 prófunarmyndir (test images). Þetta safn er mikið notað til að prófa og þróa ýmis myndvinnslukerfi. Eitt af því sem algengast er að gera með safnið er að láta kerfin þekkja tölustafina með sem lægstri villutíðni. Ástæðan fyrir skiptingunni í train og test er að geta þjálfað kerfi og prófað það í framhaldinu með gögnum sem ekki hafa komið við sögu í þjálfuninni.

Náð í gögnin: Gögnin eru í fjórum skrám sem ég náði í beint frá heimasíðu safnsins (http://yann.lecun.com/exdb/mnist/). Þær eru á heimasvæðinu cs.hi.is/strei og heita

```
mnist-train.gz
mnist-train-label.gz
mnist-test.gz
mnist-test-label.gz
```

Hér er reitur sem afritar skrárnar yfir í núverandi svæði (það tekur nokkrar sekúndur að keyra hann):

```
In [68]: from os.path import exists
def náiskrá(skrá):
    """Nær í skrá frá cs.hi.is/strei"""
    if exists(skrá): return
        fin = urlopen('https://cs.hi.is/strei/' + skrá)
        fout = open(skrá,'wb')
        fout.write(fin.read());

for f in ['train','train-label','test','test-label']:
        náiskrá('mnist-' + f + '.gz')
```

Gögn lesin inn: Skrárnar eru á svonefndu idx-gzip-sniði og í næsta reit er skilgreint fall sem getur lesið þær.

```
In [69]: def lesa_igz(skráarnafn):
    "Skilar fylki með gögnum úr skrá með idx-gzip-sniði"

with gzip.open(skráarnafn, 'rb') as f:
    zero, data_type, dims = struct.unpack('>HBB', f.read(4))
    shape = tuple(struct.unpack('>I', f.read(4))[0] for d in range(dims))
    return np.frombuffer(f.read(), dtype=np.uint8).reshape(shape)
```

U10-b. Náð í gagnasafn og það skoðað

 MNIST á Wikipedíu: Byrjið á að skoða <u>lýsingu á safninu (https://en.wikipedia.org/wiki/MNIST_database)</u> á Wikipediu. Stækkið m.a. myndina með sýnishornunum, finnið út stærð hverrar myndar í dílum (*pixels*) og hve lágri villutíðni menn hafa náð.

```
#ub1
Stærð í dílum: 28 x 28
Besta villutíðni:
```

1. Lesið gögn: Náið í skrárnar og lesið mnist-train.gz og mnist-train-label.gz inn í fylki train og label og hinar tvær inn í test og tstlbl. Skrifið út stærðir fylkjanna (með np.shape), stök nr. 0-9 í label og stak nr. 0 í train (með disp).

```
In [71]: #ub2
    train = lesa_igz('mnist-train.gz')
    #ub2
    train = lesa_igz('mnist-train.gz')
    test = lesa_igz('mnist-test.gz')
    label = lesa_igz('mnist-train-label.gz')
    tstlbl = lesa_igz('mnist-test-label.gz')
    print(np.shape(train), np.shape(test))
    print(np.shape(label), np.shape(tstlbl))
    print(label[:10])
    disp(train[0])
```

7 of 18

1. **Skoðið gögn:** Í næsta reit er fall til að sýna nokkrar tölustafamyndir í einu. Hægt er að kalla á þetta fall með sýnamyndir (listi) þar sem listi er listi eða vigur af myndum (t.d. sýnamyndir (train[0:4])) og þá teiknar það myndirnar í samsettri mynd (*figure*), 10 myndir í hverri línu. Teiknið fyrstu 40 myndirnar í train og fyrstu 10 í test.

```
In [73]: #ub3

def sýnamyndir(list, n=10, width=16):
    """Sirtír myndir list[0], list[1]... í samsettri mynd, n í hverri linu"""
    list = np.reshape(list, (-1, 28, 28))
    fjöldi = len(list)
    m = (fjöldi-1)//n + 1
    plt.figure(figsize=(width, width*m/n))
    for i in range(fjöldi):
        plt.subplot(m, n, i+1)
        plt.subplot(m, n, i+1)
        plt.xicks([]); plt.yticks([])

sýnamyndir(train[:40])

sýnamyndir(test[:10])

SOHAPARA ARROW

SYNAMYNDIR (TESTE (-10))

SOHAPARA ARROW

SOH
```

1. **Meðaltölustafur:** Ein leið til að búa til reiknirit til að þekkja tölustafi er að byrja með **miðpunkt** (*centroid*) fyrir hvern tölustaf, sem fæst með því að reikna meðaltal af öllum myndum af stafnum, í anda þess sem gert er í *k-means*. Með því að skrifa t.d. A = train[label==0] fær maður í A allar myndir af núllum (þau hafa label 0) og svo má finna miðpunktinn með m0 = np.mean (A, 0) (*mean* yfir vídd 0). Teiknið 20 fyrstu núllin í train og svo meðalnúllið.

1. Fylki breytt í vigur Hér fylgir fall sem breytir hverri tölustafamynd í vigur af taginu float. Það gerir kleyft að nota kmeans - og vq -föllin á MNIST-gögnin. Skoðið gagnatag og stærð fyrstu 5 tölustafanna í train, með því setja t5 = train[:5] og skoða t5.type og t5.shape. Beitið svo vectorize á t5 og finnið aftur gagnatag þess og stærð.

```
In [70]: #ub5
def vectorize(x):
    """Breytir hverri mynd i x i float vigur meö stökum i [0,1]
    Ef shape(x) er (k,28,28) er skilaö fylki meö k linum
    og 784 dálkum (28*28=784)"""
    if np.ndim(x) == 2: x = np.reshape(x, (1,28,28))
    return np.reshape(x, (len(x),28*28)).astype(float)/255
```

1. **Fjarlægðir frá meðaltölustaf:** Sendið öll þjálfunargögnin og líka meðalnúllið í gegn um vectorize (t.d. með X = vectorize (train) og y0 = vectorize (m0) . Þá er hægt að mæla fjarlægð milli hvers tölustafs og meðalnúllsins með því að nota la.norm , t.d.

```
d0 = la.norm(X[0] - y0)
d1 = la.norm(X[1] - y0)
d0,d1
```

sem ætti að gefa mun hærri tölu í d0 en í d1 (því fyrsti tölustafurinn í train er "5" en sá næsti er "0", sbr. dæmi b3). Finnið fjarlægð meðalnúllsins frá fyrstu 40 þjálfunartölustöfunum og notið myndina sem fékkst í b3 til að athuga hvort núllin séu nær meðalnúllinu en hinnir tölustafirnir.

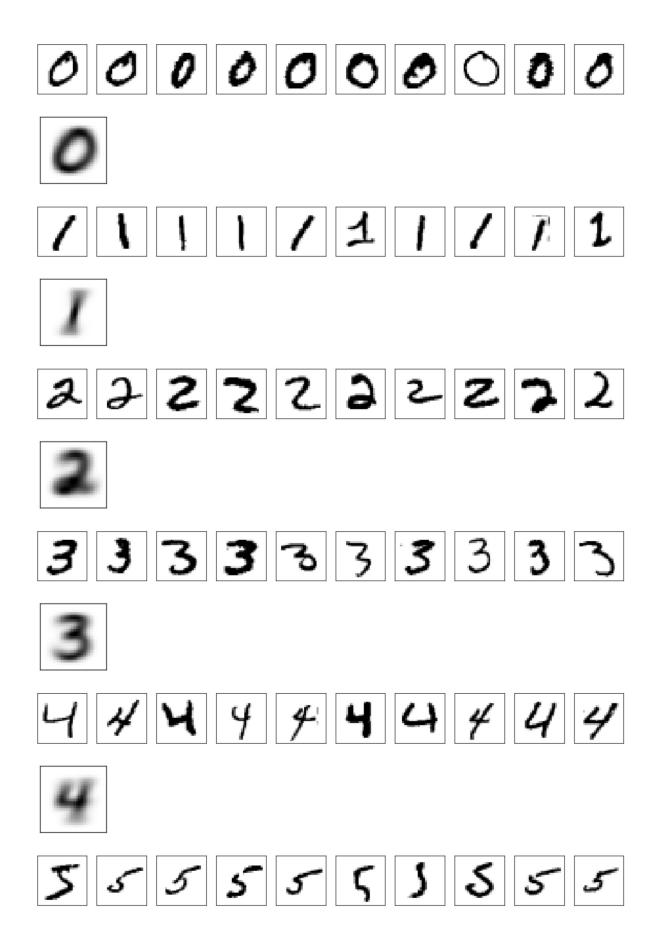
```
In [64]: #ub6
         y0 = vectorize(m0)
         X = vectorize(train)
         d0 = la.norm(X[0] - y0)
         d1 = la.norm(X[1] - y0)
         d = np.zeros(40)
         for i in range(40):
             d = la.norm(X[i] - y0)
             if d<7.8: disp(i,d,'*')</pre>
             else: disp(i,d)
         0 8.133
         1 5.266 *
         2 9.199
         3 9.187
         4 8.721
         5 8.321
         6 9.192
         7 8.437
         8 8.748
         9 8.934
         10 8.452
         11 8.870
         12 9.562
         13 8.253
         14 8.786
         15 8.372
         16 8.326
         17 8.695
         18 7.843
         19 8.800
         20 10.174
         21 5.922 *
         22 8.576
         23 9.157
         24 8.210
         25 8.572
         26 8.656
         27 9.274
         28 9.764
         29 8.858
         30 9.502
         31 9.196
         32 8.034
         33 8.891
         34 7.687 *
         35 8.746
         36 9.198
         37 6.644 *
         38 9.100
         39 8.077
```

S10-B. Tölustafir þekktir

1. **Meðaltölustafir:** Lesið inn þjálfunargögnin (keyrið reit b2). Búið til lista M með 10 myndum, þannig að M[i] sé meðaltalsmynd af tölustafnum i (sbr. b4). Teiknið myndirnar með sýnamyndir.

Ath: Það eru margar leiðir til að búa til M, t.d. append fallið sbr. grein 1.6.4 (https://cs.hi.is/strei/kafli01.html?highlight=comprehension#helstu-foll-sem-aeins-duga-a-lista), comprehension sbr. grein 1.6.9 (https://cs.hi.is/strei/kafli01.html?highlight=comprehension#yfirgrip-comprehension), og svo má líka byrja á að nota np. zeros til að búa til fylki af stærð (10,28,28).

```
In [83]: #B1
    for i in range(0,10):
        A = X[label==i]
        m0 = np.mean(A,0)
        sýnamyndir(A[:10])
        sýnamyndir(m0)
```


1. Flokkur fyrstu fimmunnar: Búið til X með því að breyta hverjum tölustaf í train -gögnunum í vigur með vectorize, og sömuleiðis cb úr M-listanum. Fylkið sem búið er til úr M mun gegna hlutverki code-book í næsta lið. Í svarreitnum er búið að búa til bæði fylki X úr train -fylkinu og fylki cb úr M-listanum. Hvaða víddir hafa X og cb? Finnið svo fjarlægð X[0] frá öllum myndunum í M með la.norm(X[0] - cb, axis=1) og skoðið hvaða mynd er næst X[0]. Passar niðurstaðan?

```
In [ ]: #B2
X = vectorize(train)
cb = vectorize(M)
```

1. Flokkun með vq: Notið nú vq -fallið til að flokka test-gögnin, þannig að hver mynd sé sett í flokk með þeim miðpunkti sem er næstur henni miðað við Evklíðska fjarlægð (þ.e. normið af mismun vigranna sem svara til myndarinnar og miðpunktsins). Ákvarðið hve stórt hlutfall er rangt flokkað (ef code er flokkunin sem kemur út úr vq þá gefur sum (code != tstlbl) fjölda mynda sem flokkast rangt). Teiknið líka úrval rangt flokkaðra mynda (þær fást með test[code != tstlbl])

```
In [ ]: #B3
```

C. Mismunandi gerðir af hverjum tölustaf

Einn möguleiki til að ná betri árangri við flokkunina er að átta sig á að það eru nokkrir flokkar af hverjum tölustaf, T.d. 1 með hallandi striki efst og án, 7 með striki og án, 9 með beinu striki og bognu, 4 sem lokast efst eða ekki. Einnig eru lóðréttar tölur og tölur sem hallast til hægri. Til að finna þessa flokka má nota *k-means* aðferð á allar myndir af hverjum staf. Í framhaldi má búa til nýja "code-book" með öllum flokkunum fyrir allar tölurnar.

U10-c. Mismunandi fjarkar

1. Náið í alla fjarkana með X4 = X[label==4]. Til að kmeans verði ekki of lengi að keyra má fækka fjörkunum t.d. með X4 = np.copy(X4[::5]). Notið svo kmeans til að finna 10 fjarkaflokka og teiknið miðpunktana sem finnast.

1. Búið til fall undirflokkar úr skipununum í lið 1 sem býr til *code-book* fyrir tölustafinn i með 10 flokkum. T.d. mundi cb9 = undirflokkar(9) skila fylki með 10 línum og 784 dálkum með allskonar mismunandi útgáfum af tölustafnum 9.

```
In [67]: #uc2
def undirflokkar(t):
    Xt = X[label==t]
    Xt = np.copy(Xt[::5])
    k = 10
    [cb,d] = kmeans(Xt,k)
    return cb
    cb9 = undirflokkar(9)
    print(cb9.shape)
    sýnamyndir(cb9)
(10, 784)
```


S10-C Betri flokkun á MNIST

1. Hér er reiknirit til að flokka alla 10 tölustafina í 10 undirflokka og búa til *kóðabók* með öllum 100 flokkunum sem út úr því koma.

```
cb100 := fylki með 0 línum og 28 x 28 dálkum (stærð (0,28,28))
fyrir i=0,...,9:
    skrifa 'bý til undirflokka fyrir ', i
    uf := undirflokkar(i)
    setjum uf neðst í cb100
```

Til að bæta uf neðan á cb100 má nota np.r_[cb100, uf].

Þýðið þetta reiknirit yfir í Python og keyrið. Kallið á sýnamyndir (cb100) til að skoða niðurstöðuna.

```
In [92]: #C1
         def synamyndir(nr):
             for i in range (0,9):
                  print('Bý til undirflokka fyrir', i)
                  uf = undirflokkar(i)
                  np.r [nr, uf]
          cb100 = np.zeros((28,28))
          synamyndir(cb100)
         Bý til undirflokka fyrir 0
         ValueError
                                                     Traceback (most recent call last)
         <ipython-input-92-d1b0808d0a69> in <module>
               8 \text{ cb100} = \text{np.zeros}((28,28))
         ---> 9 synamyndir(cb100)
         <ipython-input-92-d1b0808d0a69> in synamyndir(nr)
                         print('Bý til undirflokka fyrir', i)
               5
                          uf = undirflokkar(i)
         ----> 6
                         np.r_[nr, uf]
                8 \text{ cb100} = \text{np.zeros}((28,28))
         d:\Users\Sigga\Anaconda3\lib\site-packages\numpy\lib\index tricks.py in getite
         m_ (self, key)
             402
                                  objs[k] = objs[k].astype(final_dtype)
              403
         --> 404
                         res = self.concatenate(tuple(objs), axis=axis)
              405
              406
                          if matrix:
         ValueError: all the input array dimensions except for the concatenation axis mus
         t match exactly
```

1. Notið nú *kóðabókina* cb100 úr lið C1 til að flokka allar myndirnar í prófunarmenginu. Ef við notum vq til þess fást flokkar á bilinu 0–99, flokkar 0-9 eru núllin, flokkar 10-19 eru ásarnir o.s.frv., svo það þarf að deila með 10 í flokkinn sem kemur úr vq, t.d. með spáð = code//10. Hvert verður hlutfall rangt flokkaðra mynda nú?

```
In [ ]: #C2
```

D. Hvernig gekk

Skrifið örfá orð um hvernig gekk.

```
In []: Fluttningavika, gerði eins og ég gat en mjög lítið fókus til að virkilega lesa allt
i gegn.
- sos42
```